

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Humanistinen ammattikorkeakoulu - Humak

Esteettömyysopas: Esteettömyys Humakissa

ESTEETTÖMYYS HUMAKISSA

Esteetön opiskelu

Esteettömyydellä tarkoitetaan fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti toisten kanssa. Esteettömässä oppimisympäristössä tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon mm. oppimisvaikeuksiin, vammaisuuteen tai kulttuuri- ja kielitaustaan liittyvät yksilölliset tuen tarpeet niin, että opintojen eteneminen tavoitteiden mukaan on mahdollista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää opintojen ja opiskelun yleiseen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen. ”Fyysinen ympäristö kattaa rakennukset, oppimateriaalit, opetusmenetelmät ja -välineet. Sosiaalisella ympäristöllä tarkoitetaan yhteisön tietoja, taitoja ja asenteita, jotka edistävät jokaisen opiskelua ja työntekoa. Psyykkisellä ympäristöllä tarkoitetaan sitä, että korkeakoulussa pidetään monenlaisuutta voimavarana. Kaikki esteettömyyden osa-alueet liittyvät toisiinsa.” (Samok 2008)

Korkeakoulujen muodostama ESOK-verkosto (www.esok.fi) on edistänyt opiskelun esteettömyyttä korkeakoulujen, järjestöjen ja muiden organisaatioiden yhteistyönä. Esok.fi - sivustolta löytyvät kaikki esok-hankkeen aikana tuotetut materiaalit, mm. opasmateriaalit opiskelijoiden monenlaisuuden huomioon ottamiseksi korkeakouluopinnoissa, ks. <http://www.esok.fi/esok-hanke/julkaisut/oppaat/>

Opasmateriaaleissa on huomioitu opiskelijan

- heikkonäköisyys ja sokeus
- kuurous ja huonokuuloisuus
- lukemisen ja kirjoittamisen vaikeudet
- jännittämisen ongelmat
- liikuntavammat
- autismikirjon häiriöt
- aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöt
- mielenterveyden ongelmat

Esteettömyyden varmistaminen

Valintakoe

Kaikille hakijoille pidetään hakukohteittain sama valintakoe. Kohtuulliset erityisjärjestelyt valintakokeessa ovat mahdollisia. Humak noudattaa korkeakoulujen yhteistä erityisjärjestelysuositusta.

Hakija voi hakea oikeutta valintakokeen suorittamista koskeviin erityisjärjestelyihin erillisellä hakemuksella jo hakuvaiheessa. Hakemuksessa tulee mainita erityisjärjestelyt, joita haetaan, sekä perustelut erityisjärjestelyjen hakemiselle. Hakemukseen tulee liittää kopiot todistuksista, joihin hakija vetoaa. Jos valintakokeen erityisjärjestelyihin oikeuttava este on jo olemassa hakuaikana, valintakokeiden erityisjärjestelyhakemus tulee jättää erikseen tiedotettavaan ajankohtaan mennessä Humakin hakijapalveluihin.

Jos valintakokeen erityisjärjestelyihin oikeuttava este syntyy tai todetaan hakuajan päättymisen ja valintakoeajankohdan välillä, tulee hakijan jättää erityisjärjestelyhakemus viipymättä hakijapalveluihin.

Päätös valintakokeen erityisjärjestelyistä on hakukohdekohtainen ja päätös on voimassa vain määrättyinä valintakoepäivinä. Jos henkilö ilmoittautuu myöhemmin saman tai jonkin muun hakukohteen valintakokeeseen, tulee hänen hakea valintakokeen erityisjärjestelyjä uudelleen.

Henkilökohtainen ja ryhmävalmennus

Humakissa kaikki opiskelijat saavat opintojen suorittamiseen ja henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadintaan liittyvää yksilö- ja ryhmävalmennusta. Opiskelijan kanssa käytävä kehityskeskustelu perustuu opiskelijan laatimaan oman osaamisen arviointiin ja kehittymissuunnitelmaan. Kehityskeskustelujen yhteydessä opiskelijan on mahdollista tuoda esiin opintojen suorittamiseen liittyvien erityisjärjestelyjen tai tuen tarve. Erityisjärjestelyiden käytännön toteuttamisesta opiskelija keskustelee oman valmentajansa kanssa ja tarpeen mukaan tilannekohtaisesti opintojaksosta vastaavan lehtorin ja/tai opintovalmentajan kanssa. Erilaisia tapoja suorittaa opintoja voivat olla esimerkiksi lisäaika tehtävien tekemiseen ja tenttitilanteeseen, vaihtoehtoiset tenttikäytännöt (esim. mahdollisuus tietokoneen käyttöön, erilliseen rauhalliseen tilaan tai suulliseen tenttiin), tulkkipalvelujen ja erilaisten apuvälineiden käyttäminen.

Valmennustilanteissa tukea tarvitsevia opiskelijoita kohdellaan arvostavasti, heidän kyvykkyyssuhteita tuetaan, ja heille annetaan myönteistä palautetta opintojen edistymisestä. Lehtoreiden antaman valmennuksen lisäksi opintovalmentajat ja koulutetut tutorit voivat tukea opintojen edistämistä. Lisäksi otetta opintoihin –opintojaksoja kehitetään opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioon ottaen.

Mahdolliset opiskelun tukipalvelut

Tarvitsemansa tulkkauspalvelut, henkilökohtainen avustaja tai kuljetuspalvelut, opiskelija hakee itse Kelalta (tulkkauspalvelut, opiskeluun liittyvät henkilökohtaiset apuvälineet), oman kuntansa sosiaalitoimesta (mm. henkilökohtainen avustaja, kuljetuspalvelut) tai oman kunnan terveydenhuollosta (henkilökohtaiset apuvälineet).

Kielellinen esteettömyys

”Oikeus tulkkauspalveluun on henkilöllä, jolla on kuulonäkövamma, kuulovamma tai puhevamma ja joka vammansa vuoksi tarvitsee tulkkausta työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen, harrastamiseen tai virkistykseen. Lisäksi edellytyksenä on, että henkilö kykenee ilmaistamaan omaa tahtoaan tulkkauksen avulla ja hänellä on käytössään jokin toimiva kommunikointikeino. Opiskeluun liittyvänä tulkkauspalvelua on järjestettävä siinä laajuudessa kuin henkilö sitä välttämättä tarvitsee selviytyäkseen perusopetuksen jälkeisistä opinnoista, jotka:

1. johtavat tutkintoon tai ammattiin;
2. edistävät ammatilliseen opiskeluun pääsemistä tai työllistymistä; taikka
3. tukevat työelämässä pysymistä tai etenemistä.”

(Laki vammaisten henkilöiden tulkkauksesta 2010, 5 – 6§)

Yksi Humakin työ- ja opiskelukielistä on suomalainen viittomakieli. Tulkkaus on mukana useissa opiskelu- ja opetustilanteissa, kokouksissa ja juhlatilaisuuksissa, joissa käytetään viittomakieltä ja suomea. Osa Humakin henkilöstöstä ja opiskelijoista on viittomakielisiä.

Tilojen saavutettavuus ja esteettömyys

Humakin alueyksiköt toimivat osin ylläpitäjänsä tiloissa. Kampusten tiloista on tehty esteettömyyskartoitus. Kampusten ympäristö on usein luonnonläheinen (mäkiä, liuskekiviä, nurmikenttiä). Kampuksilla on myös portaita ja erillisiä rakennuksia, joten esteettömän liikkumisen varmistamiseen on kiinnitettävä huomiota. Myös invapysäköintipaikat vaihtelevat paikkakunnittain. Liikkumista helpottavia luiskia, ovi-automatiikkaa, hissejä yms. on joillakin kampuksilla. Ruokalan esteettömyys ja ruokavalioiden huomiointi ruokaloissa vaihtelevat kampuksittain. Humakin kirjasto- ja tietopalvelut sijaitsevat kampuksilla ja

TKI-keskuksissa. Kirjastojen esteettömyys vaihtelee. Opintonsa aloittavan opiskelijan kannattaa tutustua saavutettavuus- ja esteettömyysjärjestelyihin etukäteen.

Kommunikoinnin esteettömyys ja tiedon saavutettavuus

Kommunikoinnin esteettömyydellä ja saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että tiedonsaanti ja tiedon välittäminen turvataan monimuotoisella ja –kanavaisella viestinnällä. Moniaistikanavainen opetus ja ohjaus edistää oppimisen mahdollisuuksia.

Tiedon saavutettavuus tarkoittaa tässä yhteydessä käsiteltävien asioiden ymmärtämisen helpottamista. Viestinnän esteettömyydessä ja saavutettavuudessa on kysymys sekä tekniikasta että viestien ja materiaalien selkeästä sisällöstä. Tavoitteena on, että viestit saavuttavat kaikki ne käyttäjät, joille se on suunnattu.

Viestinnän saavutettavuus tulee ottaa huomioon opetus- ja valmennustilanteissa, opintoihin liittyvien ohjeiden ja aineistojen selkeydessä ja saavutettavuudessa. Digitaalisen aineiston sisällöntuotannossa tavoitteena on lisäksi selkeän kielen käyttäminen sekä mahdollisesti kuvilla tuetun materiaalin tuottaminen.

Humakin kirjasto tarjoaa opiskelijoiden käyttöön painettuja ja sähköisiä aineistoja, joista osa on luetta- vissa ruudunlukuohjelmalla. Kirjaston painetut ja elektroniset aineistot ovat haettavissa Humak Finna hakupalvelussa (ks. <https://humak.finna.fi/>). Lukemisesteisten on mahdollista päästä Humakin kirjaston kautta Celia-kirjaston asiakkaaksi. Celia (ks. <http://www.celia.fi/>) lainaa oppikirjoja äänikirjoina kaikille lukemisesteisille korkeakouluopiskelijoille, joille painetun tekstin lukeminen on hankalaa.

Opiskeluhyvinvointi

Jokaisessa alueyksikössä toimii opiskeluhyvinvointiryhmä, jonka tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Sen toiminta on ennaltaehkäisevää, ohjaavaa, tukevaa sekä asenteisiin vaikuttavaa. Tavoitteena on ratkaisujen hakeminen erilaisiin opiskelua vaikeuttaviin ongelmatilanteisiin ja erityisten tukitoimien organisointi alueyksikössä.

Humak-tason opiskeluhyvinvointiryhmän tehtävänä on koordinoita ja suunnitella opiskeluhyvinvointiin liittyviä kysymyksiä laajempina kokonaisuutena koko Humakin tasolla. Ryhmän tehtäviä ovat:

- Opiskeluhyvinvointia uhkaavien tai häiritsevien tekijöiden tunnistaminen sekä hyvinvointia lisäävien käytäntöjen kehittäminen
- Varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan liittyvien menettelyjen ja käytäntöjen suunnittelu
- Opiskelijahyvinvointikyselyjen koordinointi ja tulosten käsittely, tarvittavien jatkotoimien valmistelu
- Alueyksikön ryhmien toiminnan tukeminen
- Päihde- ja/tai mielenterveysongelmia koskevien hoitoonohjaussuunnitelmien valmistelu ja ajan tasalla pitäminen
- Opiskeluyhteisön viihtyvyyteen ja esteettömyyteen liittyvien asioiden edistäminen
- Tukitoimien organisointi (esim. otetta opintoihin)
- Mahdolliset muut opiskeluhyvinvointiin liittyvät asiat, jotka tulevat esille joko henkilöstön tai opiskelijoiden taholta

Sekä alueellisissa että Humak-tason opiskeluhyvinvointiryhmässä on opiskelijaedustaja. Esteettömyyden kehittämiseen liittyvissä asioissa voi olla yhteydessä joko alueellisen tai Humak-tason opiskeluhyvinvointiryhmän puheenjohtajaan.

Lisätietoa ja aineistoja:

Erilaisten oppijoiden liitto.

Oppimisvaikeudet. http://www.erilaistenoppijoidenliitto.fi/?page_id=20

Viitattu 24.3.2016.

Esteetön ammattikorkeakoulu ja opiskelijakunta. 2008. Samok.

https://www.thl.fi/documents/10542/471223/esteettomyysopas_samok.pdf

Viitattu 24.3.2016.

Esteetöntä opiskelua. ESOK-verkosto. <http://www.esok.fi/> Viitattu 24.3.2016.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 19.2.2010/133.

Oppimisvaikeus.fi. Tietoa ja tukea oppimisvaikeuksiin – nuorille, aikuisille ja ammattilaisille.

<http://www.oppimisvaikeus.fi/teemat/taitojen-tukijat>

Viitattu 24.3.2016

Suomen vammaispoliittisen ohjelman VAMPO 2010–2015 loppuraportti.

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:14

Tietoa puhevammaisuudesta.

<http://papunet.net/tietoa/kommunikoinnin-esteettomyys>

Viitattu 24.3.2016.

Vammaispalvelujen käsikirja. Erityisjärjestelyt korkea-asteen koulutuksessa.

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/opiskelu/erityisjarjestelyt-korkea-asteen-koulutuksessa#koulutus>

Viitattu 24.3.2016.

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU